

Onderwijs in de Belgische ontwikkelingssamenwerking

Aanbevelingen van Educaid.be

28 mei 2015

Educaid.be

Educaid.be is een nationaal platform dat instellingen, organisaties en particulieren verenigt die werkzaam zijn in de onderwijs- of vormingssector binnen de ontwikkelingssamenwerking in België. Het platform wil de capaciteit en expertise van haar leden versterken en het Belgische beleid rond onderwijs en ontwikkeling verder helpen uitbouwen en ondersteunen.

Visie van Educaid.be

Alle kinderen – jongens en meisjes – in het Zuiden krijgen gelijke kansen tot kwaliteitsvol onderwijs dat hen de capaciteiten geeft die zij nodig hebben om zo goed mogelijk hun menselijk potentieel te ontwikkelen, om duurzaam in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, om bij te dragen aan een vreedzame en democratische maatschappij, en om hun individueel welzijn en het welzijn van hun gezin te verbeteren.

Aanbevelingen voor de sector onderwijs binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking

1. Onderwijsinvesteringen = daadwerkelijke impact

Eerst en vooral is onderwijs een **fundamenteel mensenrecht**, dat werd opgenomen in verschillende mensenrechtenverdragen, waaronder het meest geratificeerde, het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het is een mensenrecht dat een hefboomeffect heeft op individueel, familiaal en maatschappelijk vlak.

Educaid.be onderschrijft de bevindingen van onder andere het Global Partnership for Education (GPE), de Wereldbank en UNESCO over de belangrijke impact van onderwijs op de menselijke en economische ontwikkeling:

- Goed onderwijs geeft kansen aan nieuwe generaties en is cruciaal om cyclussen van **discriminatie, ongelijkheid en armoede** te **doorbreken**.
- Onderwijs geeft mensen toegang tot **waardig werk, inkomen en leven**. Onderwijs leidt tot inkomensverhoging en economische groei. Elk extra jaar scholing resulteert in een toename van het individueel inkomen met 10%, terwijl elk bijkomend gemiddeld scholingsjaar het jaarlijks bruto binnenlands product vooruit stuwt met 0.37%.
- Onderwijs leidt tot de **verbetering van gezondheid**. Zo leidt elk extra scholingsjaar voor moeders tot een vermindering van de kindersterfte van 5 tot 10%.
- Onderwijs leidt tot meer **bewustwording over globalisering** en de gevolgen ervan zoals klimaatsverandering, migratie, etc.
- Onderwijs speelt een rol in **vredesopbouw** en het stimuleren van **democratie**. Onderwijs is één van de voorwaarden voor de totstandkoming van vredevolle samenlevingen en is cruciaal in de strijd tegen religieus fundamentalisme.
- Onderwijs is cruciaal voor **gelijkwaardige man-vrouw verhoudingen**. Onderwijs voor meisjes geeft meisjes en vrouwen de kans om hun eigen keuzes te maken en een vol en menswaardig leven uit te bouwen. Meisjes die goed onderwijs krijgen trouwen later, krijgen minder kinderen, hebben een beter inkomen, worden minder het slachtoffer van (seksueel) geweld, kunnen zich beschermen tegen kindhuwelijken en andere schadelijke praktijken.

2. Onderwijsprioriteiten

Het 2015 Education for All Global Monitoring Report¹ geeft aan dat, ondanks een vooruitgang in het aantal leerlingen ingeschreven in het lager onderwijs, er nog altijd 58 miljoen kinderen zijn die niet op de lagere schoolbanken zitten. Bovendien verlaten er elk jaar 34 miljoen leerlingen voortijdig de school, en houden de cijfers geen rekening met diegenen die er wel zitten, maar onvoldoende leren als gevolg van de erbarmelijke kwaliteit van het onderwijs.

De globale ongelijkheid in leerresultaten blijft ook sterk. 250 miljoen kinderen zouden in 2015 nog steeds niet kunnen lezen of schrijven op het moment dat ze het vierde leerjaar bereiken. Minstens 781 miljoen volwassenen heeft geen basisleesvaardigheden. Dit alles heeft belangrijke repercussies op de doorstroming naar vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt. Er is ook een tekort aan opgeleide leerkrachten.

Vanuit deze vaststellingen onderstreept Educaid.be het belang van **drie met elkaar verbonden onderwijsprioriteiten**:

- De realisatie van een **gelijke en reële toegang** tot onderwijs voor kansarme, uitgesloten bevolkingsgroepen en kwetsbare kinderen en jongeren, met speciale aandacht voor vrouwen en meisjes;
- Het streven naar het **verhogen van de slaagpercentages** en dus het **terugdringen van schooluitval**;
- De verbetering van **leerresultaten** op het einde van verschillende onderwijsniveaus.

Om deze doelstellingen te realiseren pleit Educaid.be voor een **goede kwaliteit** van het onderwijs- en vormingsaanbod in het Zuiden, met o.m. aandacht voor competente leerkrachten en schoolleiders, en voor relevante curricula en pedagogisch-didactische methoden en leermaterialen.

Daarnaast legt Educaid.be de klemtoon op een **integrale benadering** van onderwijs en vorming: de wederzijdse versterking van en een **vlotte overgang tussen alle onderwijsniveaus**, gaande van kleuteronderwijs, over lager en secundair tot hoger onderwijs, de overgang tussen formele en informele vormen van onderwijs (in het bijzonder wat betreft technische en professionele vorming), en van onderwijs naar de wereld van werk en levenslang leren. Dit houdt een multisectorale en multistakeholder benadering in, waarbij ook de **lokale civiele samenleving en overheidsinstanties** worden betrokken.

3. Onderwijs en de Belgische ontwikkelingssamenwerking: middelen en modaliteiten

Ondanks de voortdurende uitdagingen, doen de meeste donoren (waaronder ook België) jaar na jaar minder inspanningen om haar beloftes aan het Zuiden na te komen. Educaid.be roept de Belgische overheid dan ook op om een eind te maken aan de steeds terugkerende besparingen op ontwikkelingssamenwerking en de **Belgische officiële ontwikkelingshulp (ODA)** opnieuw op te trekken naar 0,7%, de wettelijke verplichting die België zichzelf oplegde in 2010.

Met name de **onderwijssector** heeft het laatste decennium binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking aan belang ingeboet. Vooral in haar bilaterale samenwerking heeft België duidelijk prioriteit gegeven aan de sectoren landbouw en gezondheidszorg. Onderwijs is nochtans evenzeer één van wettelijk vastgelegde concentratiesectoren van de

¹ <http://en.unesco.org/gem-report/>

bilaterale samenwerking. Onderwijs bleef slechts een concentratiesector in 4 van de 18 Belgische partnerlanden. Ook wat de omvang van het totale budget betreft doet de onderwijssector aanzienlijk onder voor de 2 andere sectoren. Bovendien, ondanks een stijging van de middelen voor onderwijs tussen 2011 en 2013, zien we dat deze in 2014 opnieuw zijn gedaald.

De minister van ontwikkelingssamenwerking is van plan om de sector te hervormen. In de loop van de komende weken zal daar waarschijnlijk meer duidelijkheid over ontstaan. Educaid.be roept de minister op deze hervorming aan te grijpen om **onderwijs terug een prominentere plek** te geven binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking via het volledige instrumentarium van bilaterale, multilaterale en indirecte kanalen. Educaid.be pleit er bovendien voor dat deze beleidsprioriteit naast inhoudelijk ook financieel verankerd wordt. Kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen vormt immers een essentieel onderdeel van een mensenrechtanaanpak, alsook een belangrijk instrument voor integrale economische ontwikkeling.

Educaid.be vraagt bovendien dat België zich op internationale en diplomatieke fora opwerpt als een sterke pleitbezorger voor voldoende nationale en internationale investeringen in de gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs. België dient in de onderhandelingen rond het nieuwe **Post-2015 Duurzame Ontwikkelingskader** (te strijden voor een **ambitieuze invulling van de onderwijsdoelstelling** die rekening houdt met de hierboven beschreven onderwijsprioriteiten. Aan deze doelstelling dient echter ook een ambitieus financieringskader gekoppeld worden dat toelaat haar daadwerkelijk te bereiken. De internationale gemeenschap schiet op dit moment wat dat betreft ruimschoots tekort. Tussen 2010 en 2012 daalde de internationale middelen voor onderwijs met 10% (of 1,3 miljard US\$) terwijl UNESCO berekende dat internationale donoren juist *elk jaar* 22 miljard US\$ extra zullen moeten investeren in onderwijs, wil men tegen 2030 de voorgestelde onderwijsdoelstelling behalen.

Educaid.be pleit er ten slotte voor dat de **beleidscoherentie** inzake onderwijs en ontwikkelingssamenwerking voldoende bewaakt wordt tussen de verschillende geledingen van de Belgische staatsstructuur en de verschillende departementen.